



NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH280011

NAZWA
OBSZARU Gązwa

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH280011	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Gązwa

1.4. Data opracowania 2004-08	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2006-09
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2009-02
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-10
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 29 sierpnia 2022 r. w spr. soo Gązwa (PLH280011)

Wyjaśnienia:	Powiększenie pow. - 11.2019 r.
--------------	--------------------------------

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
21.2311

Szerokość geograficzna
53.8836

2.2. Powierzchnia [ha]:
514.75

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2 Nazwa regionu

PL62	Warmińsko-Mazurskie
------	---------------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
7110			87.24		G	B	B	B	B
7120			9.69		G	C	C	B	B
9170			0.46		G	D			
91D0			165.25		G	B	C	B	B

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

--	--	--

Gatunki				Populacja na obszarze						Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D			
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
A	1188	Bombina bombina			p				P	DD	D			
M	1337	Castor fiber			p	2	2	i	P	M	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N10	23.29
N17	42.0
N19	23.43
N12	11.28
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

W granicach SOOS Gązwa położony jest rezerwat przyrody „Gązwa” (204,37 ha) oraz część Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich.

Obszar Natura 2000 znajduje się wewnątrz kompleksu leśnego rozciągającego się od Jeziora Gielądzkiego (na zachodzie) do jeziora Juno (na wschodzie). Jedynie w części południowej (okolice Bagienic Małych) i w części północnej (okolice wsi Gązwa i Polska Wieś) bezpośrednio graniczy z gruntami rolnymi. Na wschód od Obszaru znajduje się miasto Mrągowo. Na południe od Obszaru biegnie linia kolejowa relacji Biskupiec Reszelski – Mrągowo i równoległa do niej droga asfaltowa.

W obrębie obszaru położone jest torfowisko wysokie „Gązwa” oraz przylegające do niego od strony północno-wschodniej gytiowisko. Torfowisko zajmuje powierzchnię ok. 500 ha i należy do największych torfowisk wysokich regionu. Występujące na powierzchni terenu pokłady gytyi zajmują ok. 104 ha. Torfowisko wysokie od gytiowiska oddzielone jest wyraźnym progiem (szerokość ok. 40 m, różnica wysokości ok. 4 m). Istnienie tego progu wskazuje, że rozwój torfowiska wysokiego i gytiowiska były od siebie niezależne. Obecnie warunki hydrograficzne zostały zmienione i skrajem progu biegnie głęboki rów melioracyjny. Torfowisko wysokie zostało zmeliorowane siecią rowów otwartych, rzadszą w środkowej części i gęstsza na

obrzeżach. Rowy w środkowej części torfowiska uległy zamuleni i są słabo widoczne, natomiast niektóre rowy w strefie brzeżnej nadal pełnią swoją odwodnieniową funkcję, niekorzystnie wpływając na stan uwodnienia całego torfowiska. Wykopanie sieci rowów melioracyjnych w końcu XIX w. i spuszczenie wody z jeziora Stam, doprowadziło do utworzenia gytiowiska.

Torfowisko wysokie znalazło się w zasięgu oddziaływania tych odwodnień, co spowodowało dalszą zmianę warunków siedliskowych, a to z kolei przyspieszyło proces sukcesji roślinności drzewiastej. Obecnie tylko niewielki fragment, w środkowej części rezerwatu, porastają torfotwórcze zbiorowiska roślinne. Na większości powierzchni rezerwatu dominują natomiast nietorfotwórcze zbiorowiska leśne, głównie sosnowy bór bagienny (*Vaccinio uliginosi*-*Pinetum*).

W 2012 r. na obszarze torfowiska „Gązwa” wykonane zostały działania z zakresu ochrony czynnej polegające na budowie piętrzeń na istniejących rowach melioracyjnych. Kompleksowy system urządzeń hydrotechnicznych ma za zadanie wspomagać funkcjonowanie siedlisk hydrogenicznym poprzez zwiększenie retencji i stabilizację zasobów wodnych na terenie torfowiska.

4.2. Jakość i znaczenie

Przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Gązwa PLH280011 są 3 typy siedlisk przyrodniczych:

7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe),

7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji,

91D0 Bory i lasy bagienny (*Vaccinio uliginosi* *Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi* *Pinetum*, *Pino mugo*-*Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii*-*Piceetum*) i brzozowo-sosnowe bagienny lasy borealne.

W obszarze leży także niewielka powierzchnia zajmowana przez siedlisko typu 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio*-*Carpinetum*, *Tilio*-*Carpinetum*).

W obszarze Natura 2000 stwierdzono także występowanie dwóch gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, które z uwagi na nieznaczącą ocenę populacji (D) nie stanowią przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000: 1188 kumak nizinny *Bombina bombina* i 1377 bóbr europejski *Castor fiber*.

7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)

Siedlisko charakteryzuje się dobrym stopniem reprezentatywności (B). Siedlisko wykształcone typowo, wyraźna struktura kępkowo-dolinkowa, dolinki są dobrze uwodnione. Dominują mszary budowane przez welniankę pochwowatą *Eriophorum vaginatum* i torfowca kończystego *Sphagnum fallax* z mniejszym udziałem gatunków o zabarwieniu czerwonym lub brunatnym (np. torfowiec ostrolistny *Sphagnum capillifolium*, torfowiec brunatny *Sphagnum fuscum*).

Gatunki charakterystyczne występują licznie zarówno w warstwie zielnej jak i mszystej.

Dobre oceny siedliska obniża obecność krzewów i drzew – całkowite pokrycie drzew i krzewów 30-40%, głównie sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* 30-40%, bagno zwyczajne *Ledum palustre* 5-30%, domieszkowo brzoza omszona *Betula pubescens* i brzoza brodawkowata *Betula pendula* <1%. Perspektywy ochrony dobre ze względu na zrealizowane działania ochronne, dzięki którym nastąpiła znaczna poprawa warunków wodnych. Właściwe uwodnienie umożliwi dalszy rozwój torfowiska wysokiego, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że sosna obecna na siedlisku nie jest ekspansywna.

Powierzchnia względna (B), tj. powierzchnia siedliska w obszarze stanowi powyżej 2% krajowych zasobów.

Ocena stanu zachowania - średnia (B).

Siedlisko odznacza się dobrze zachowaną strukturą (II stopień zachowania struktury) oraz dobrym stopniem zachowania funkcji (II stopień), dodatkowo możliwości odtworzenia siedliska II (możliwe przy średnim nakładzie środków). W oparciu o oceny cząstkowe

Ocena ogólna jest dobra (B).

7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji

Siedlisko charakteryzuje się znaczącym stopniem reprezentatywności (C). Gatunki charakterystyczne dla siedliska występują dość licznie – odnotowano: modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia*, bażyna czarna

Empetrum nigrum, wełnianka pochwowata *Eriophorum vaginatum*, bagno zwyczajne *Ledum palustre*, żurawina błotna *Oxycoccus palustris*, torfowiec ostrolistny *Sphagnum capillifolium*, torfowiec kończysty *Sphagnum fallax*, torfowiec magellański *Sphagnum magellanicum*.

Gatunki dominujące – jednorodna kombinacja dolinkowego torfowca kończystego i wełnianki pochwowatej z udziałem bagna zwyczajnego, które w zbyt dużym zwarceniu może wykazywać cechy ekspansywne.

Brak gatunków inwazyjnych, nie stwierdzono ekspansji gatunków rodzimych. W siedlisku panują warunki niekorzystne do rozwoju drzew (dobre uwilgotnienie siedliska), obecny jest głównie podrost brzozy, która nie wykazuje tendencji do ekspansji. Sumaryczne pokrycie drzew i krzewów 10% (odnotowane gatunki: brzoza brodawkowata *Betula pendula*, brzoza omszona *Betula pubescens*, pojedynczo modrzew europejski *Larix decidua*, świerk zwyczajny *Picea abies* i sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*).

Powierzchnia względna (C), tj. powierzchnia siedliska w obszarze stanowi poniżej 2% krajowych zasobów.

Ocena stanu zachowania – średnia (B). Siedlisko odznacza się dobrze zachowaną strukturą (II stopień zachowania struktury) oraz dobrym stopniem zachowania funkcji (II stopień), dodatkowo możliwości odtworzenia siedliska II (możliwe przy średnim nakładzie środków).

W oparciu o oceny cząstkowe ocena ogólna jest dobra (B).

91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne

Siedlisko posiada dobry stopień reprezentatywności (B). Reprezentowane jest przez sosnowy bór bagienny *Vaccinio uliginosi-Pinetum*. Drzewostan budowany przez sosnę zwyczajną *Pinus sylvestris* z niewielką domieszką brzozy omszonej *Betula pubescens*. W warstwie drzewostanu części fitocenoz istotny udział posiada świerk *Picea abies*, który może stanowić nawet element dominujący. W drzewostanie częściej występuje brzoza omszona, a w najbardziej zdegradowanych płatach również brzoza brodawkowata *Betula pendula*. W dobrze wykształconych płatach podszyt jest słabo wykształcony lub go brak. W przekształconych fragmentach boru bagiennego brzoza i świerk bardzo często tworzą mniej lub bardziej zwartą warstwę podszytu, którą w części płatów uzupełnia także jarząb pospolity *Sorbus aucuparia* i kruszyna pospolita *Frangula alnus*.

W dobrze wykształconych płatach boru w warstwie runa dominują krzewinki z rodziny wrzosowatych *Ericaceae*, z których to gatunkiem występującym szczególnie obficie i nadającym specyficzną fizjonomię tej warstwie jest bagno zwyczajne *Ledum palustre*. W dobrze wykształconej warstwie mszystej dominują torfowce, głównie torfowiec kończysty *Sphagnum fallax* i torfowiec magellański *Sphagnum magellanicum*. W przekształconych fragmentach boru w warstwie zielnej zwykle dominuje borówka czernica *Vaccinium myrtillus*. Warstwa mszysta jest słabiej rozwinięta i tworzą ją głównie mchy brunatne, głównie rokitnik pospolity *Pleurozium schreberi*, widłoząb kędzierzawy *Dicranum polysetum* i gajnik lśniący *Hylocomium splendens*. Nie odnotowano inwazyjnych gatunków obcych w runie ani gatunków obcych geograficznie i ekologicznie w drzewostanie.

Powierzchnia względna (C), tj. powierzchnia siedliska w obszarze stanowi poniżej 2% krajowych zasobów.

Ocena stanu zachowania – średnia (B). Siedlisko odznacza się dobrze zachowaną strukturą (II stopień zachowania struktury) oraz dobrym stopniem zachowania funkcji (II stopień), dodatkowo możliwości odtworzenia siedliska II (możliwe przy średnim nakładzie środków).

W oparciu o oceny cząstkowe ocena ogólna jest dobra (B).

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*).

Nie należy do przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Gązwa PLH280011 z powodu nieznaczącej oceny (D) parametru - reprezentatywność. Powierzchnia siedliska jest nieistotna dla ochrony siedliska w regionie.

1188 Kumak nizinny

Nie należy do przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000: Ocena populacji nieistotna (D).

1377 Bóbr europejski.

Nie należy do przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000: Ocena populacji nieistotna (D).

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	M01.02		i
L	K02.01		i
H	J02.01		i
L	J03.01		i
L	J02.01.02		i
L	K01.02		i
L	M01.03		i
L	E01.03		i

Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	X	X	i
L	J02.13		i
L	J02.15		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Łązniewski J., Pisarek W. 2012. Dokumentacja dotycząca opracowania planu zadań ochronnych, zawierająca wyniki inwentaryzacji przyrodniczej siedlisk i gatunków, wykonywana na zlecenie Polskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków w ramach przedsięwzięcia pt.: „Kompleksowa ochrona torfowisk wysokich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach V Osi Priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko o numerze POIS.05.01.00-00-215/09 oraz Narodowy Fundusz Ochrony

Środowiska i Gospodarki Wodnej;2. Hołdyński Cz., Krupa M. (red.). 2009. Obszary Natura 2000 w woj. warmińsko-mazurskim. Mantis, Olsztyn.3. RDOŚ Olsztyn. 2023. Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Gązwa PLH280011. Olsztyn. Msc.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL02	39.68	PL04	100.0		

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Gązwa	*	39.68
PL04	Jezior Legińsko-Mrągowskich	-	100.0

5.3. Forma ochrony

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Gązwa” obejmuje rezerwat przyrody Gązwa (204,8 ha) oraz część Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko-Mrągowskich o ogólnej powierzchni 20 615,9 ha. Obszar „Gązwa” (PLH280011) nie sąsiaduje bezpośrednio z żadnym innym obszarem. Najbliżej położona jest SOOS „Ostoja Piska” na południe i południowy-wschód. Na wschód od Obszaru „Gązwa” leży SOOS „Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo” (na wschód od Mrągowy). Na południe od Obszaru „Gązwa” położony jest rozległy Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Piska”.

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie
Adres:	Polska Dworcowa 60 10-437 Olsztyn
Adres e-mail:	sekretariat.olsztyn@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

<input type="checkbox"/>	Tak
<input checked="" type="checkbox"/>	Nie, ale jest w przygotowaniu
<input type="checkbox"/>	Nie

6.3. Środki ochrony (opcjonalne)

1. Stabilizacja poziomu wody na torfowisku w celu powstrzymania sukcesji sosny a następnie stopniowej

regresji tego gatunku;2. Utrzymanie sprzyjających warunków siedliskowych do rozwoju roślinności wysokotorfowiskowej;3. Zachowanie obecnego stanu struktury i funkcji siedlisk przyrodniczych, w przypadku niektórych siedlisk przyrodniczych zwiększenie stopnia naturalności.

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH280011

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)